

Wereldwijd gaat het slecht met bossen, ook in ons land. Het lijkt alsof ze opnieuw publieke roofobjecten zijn geworden. Aan het einde van de 19e eeuw was er in ons land nog maar weinig bos over door rooibouw: houtkap zonder herbeplanting, onder meer voor brandhout. De ontstane

woeste gronden zijn in de 20e eeuw geleidelijk herbebost waardoor op een gegeven moment meer dan 10 procent van ons grondgebruik uit bos, lanen en singels bestond (360.000 ha omstreeks 1990). De Boswet van 1961 regelde voortreffelijk dat de oppervlakte bos lange tijd in stand bleef.

Bosbouwkundig gezien is ons bos daardoor tamelijk jong. Het begin van bosontwikkeling gaat gepaard met een sobere samenstelling in boomsoorten. Zogenaamde pioniers domineren. Ze geven het bos een monotoon karakter met recht opgaande bomen. De term 'productiebos' is daarbij misleidend omdat die ten onrechte suggereert dat een dergelijk bos geen ecologische betekenis zou hebben. Integendeel; het is een stadium dat noodzakelijk is voor een ontwikkeling naar meer gevarieerde bosbeelden. Door uitdunnen en verjongen ontstaat op den duur een mozaïek van oudere en jongere, van ongemengde en gemengde en van grootschalige en kleinschalige bossen. Het levert de basis voor belangrijke ecologische functies. Daarbij komt hout ter beschikking, waar we dankbaar gebruik van maken. Dergelijk bosbeheer, met verjonging die mede is gericht op de toekomstige houtvoorziening, komt nog maar sporadisch voor. Een belangrijke oorzaak hiervan is de drang om natuur en landschap uit het verleden te creëren. Die 'natuur' ontstond onder omstandigheden van pure armoede, waarbij voortdurend gehakt en gemaaid werd. Dat is nu niet meer het geval. Als we die beelden nu terug willen, moeten we continu aan het werk zonder dat er materiële opbrengsten tegenover staan. Dergelijke 'natuurterreinen' blijven duur in het beheer. Het benadert tuinieren.

Uiteraard is het fantastisch dat we kenmerkende relictten uit het verleden als cultuurhistorische landschappen in stand houden. Maar we hebben er al heel veel van. Meestal wordt vergeten dat bosbeheer veel extensiever en natuurlijker is, waarbij planten en dieren op steeds wisselende plaatsen en op wisselende momenten kansen krijgen. Minder tuinieren dus. Maar bos biedt vooral kansen om te zorgen dat er hout beschikbaar blijft.

De toestand van ons bos is voor dat doel dramatisch aan het verslechteren. Uit landelijke inventarisaties blijkt dat er voortdurend bossen verdwijnen; 14 procent van de bosoppervlakte uit 1990 is inmiddels verdwenen. Dat gaat nog sterk stijgen. Terreinbeheerders als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer doen er volop aan mee. Zo blijkt uit een recent opgestelde bosvisie van Staatsbosbeheer dat in bijna de helft van zijn bossen geen beleid voor de houtvoorziening van kracht is. Een groot deel zal nog worden omgevormd tot cultuurlandschap.

Het wordt mogelijk gemaakt door aangepaste wet- en regelgeving. De Boswet is afgeschaft. De provincies hebben met de nieuwe Omgevingswet de mogelijkheid om (met subsidie) bossen te laten

ONS BOS GAAT ERAAN

LEFFERT OLDENKAMP

LEFFERT OLDENKAMP WAS ONDERZOEKER EN BEHEERDER VAN BOSSEN EN ZET ZICH IN VOOR DUURZAAM BOSBEHEER

verdwijnen. In Natura 2000-gebieden wordt geen belang gehecht aan houtaanwas. Bij certificering evenmin. Staatsbosbeheer blijft het FSC-keurmerk voor duurzaam bosbeheer behouden ondanks het verdwijnen van bossen.

Een extra dreiging bestaat ondertussen doordat er subsidie beschikbaar is om hout te oogsten voor energie (biomassa). Er zijn al zo veel installaties voor gebouwd dat naast onze eigen bossen ook bossen in andere landen worden gesloopt (onder meer in de USA, Karpaten en Baltische staten). Het slopen van bossen gebeurt met het valse argument dat er ecologische landschappen ontstaan. Door verbranding van biomassa gaat de CO₂-uitstoot ook nog eens drastisch omhoog ten opzichte van de verbranding van steenkool en aardgas. Deze misstand wordt nog verergerd omdat er mede daardoor, wereldwijd, onvoldoende geschikte bossen overblijven om CO₂ voor langere tijd vast te houden. Per saldo neemt jaarlijks de oppervlakte bos op aarde met 4 tot 7 miljoen ha af (FAO). Hopelijk zullen volgende generaties de middelen én het inzicht krijgen om weer heel veel mooie bossen aan te planten en te behouden....